

Helse og rettferdighet

Hvem er legen i Norge i 2006? I folks og kanskje også vår egen bevissthet er rollen i stor grad knyttet til diagnostisering og behandling av syke mennesker, altså en forvaltning av «sykevesenet». De fleste leger jeg kjenner har høye idealer. De strekker seg langt for sine pasienter. Men i mitt legeideal ligger også mange andre aspekter. Vi liker å trekke frem «de store» samfunnsmedisinene – de som så strukturer og uheldige forhold som var skadelig for folkehelsen, de som oppdaget kolera-epidemier og påpekte fattigdommens innvirkning på helsetilstanden. Fra mitt ståsted – litt på siden – som lege i sosial-

medisin i en kommunal tjeneste undrer jeg av og til hvor vi leger går og hvor vi vil hen. Ser vi fortsatt på oss selv som forvaltere av et rettferdig helsevesen? Er vi med på å prioritere dem som trenger det mest? Påpeker vi strukturell urettferdighet? Deltar vi i debatten om fattigdom og helse? Eller tenker vi at dette er en oppgave «for de spesielt interesserte»? Helse handler om politikk. Helse skapes stort sett utenfor helsevesenet. Våre innspill kan lett oppfattes som politiske. Men kan vi la være å si ifra av den grunn? Legene er til for pasienten, enten pasienten er en enkeltperson eller samfunnet. Det er faktisk ikke motsatt. Pasientene er ikke vår rettighet – vår «omsettelige kvote». Jeg har ikke en enkelt

person som forbilde i mitt arbeid som lege. Men Nelson Mandela er kanskje den som kommer nærmest. Og han er ikke lege – men politiker. Hvordan kan han da inspirere meg som lege? Jo, han sier at helse også handler om menneskerettigheter. «AIDS is no longer a disease – it's a human rights issue.» Leger har ansvar – ikke bare for «meg og mine pasienter». Vi må også av og til heve blikket fra konsultasjonene og se ut i verden.

Inger Hilde Trandem
Sosialmedisinsk senter
Tromsø kommune